

L'obertura econòmica: una oportunitat per a la diversificació

Marc PANTEBRE i PALMITJAVILA

L'atracció de la inversió estrangera ha esdevingut una eina estratègica de la política per fomentar el creixement econòmic impulsada pels estats, que busquen la captació d'aquests recursos per atreure l'emprenedoria, el talent, la innovació i el coneixement.

Un dels principals efectes d'aquesta inversió estrangera és la diversificació de l'economia, amb la creació de nous sectors econòmics, i l'augment de la competitivitat dels sectors ja existents. Altres efectes són la difusió de bones pràctiques en matèria de gestió d'empreses, la transferència de tecnologia, la implantació de programes de formació i l'increment dels ingressos fiscals dels països receptors.

Així mateix, un dels incentius més utilitzats per part dels governs ha estat obrir els seus mercats als inversors estrangers, amb l'objectiu de reduir el proteccionisme que, tradicionalment, molts estats havien atorgat a determinats sectors econòmics nacionals.

El Principat d'Andorra tampoc no ha estat aliè a aquesta tendència proteccionista. Per això, la Llei 2/2008, del 8 d'abril, d'inversions estrangeres va iniciar tímidament una etapa d'obertura, en liberalitzar les inversions al 100% de capital estranger per a algunes activitats. S'ha constatat, quatre anys més tard, que les mesures que impulsava no eren suficients per assolir els objectius previstos i s'ha confirmat la necessitat d'efectuar reformes estructurals i, en particular, de modificar el marc legislatiu en matèria d'inversions estrangeres. En aquest sentit, la nova llei 10/2012 d'inversió estrangera deroga l'anterior i liberalitza les inversions estrangeres a tots els sectors de l'economia; obre una reforma important pel que fa a l'obtenció dels drets econòmics, amb l'objectiu de cercar un espai més ampli per al progrés i la competitivitat.

Així, la llei d'inversió estrangera i la normativa que la desenvolupa esdevenen la pedra angular de tota l'obertura econòmica i un veritable pas de gegant per al nostre país: les societats mercantils andorranes s'obren al 100% de la inversió estrangera en tots els sectors d'activitat, els residents estrangers tenen drets econòmics des del primer dia de residència (i no a partir de 10 anys E-F-P, o 20 anys, per a la resta, com fins ara), i els professionals liberals estrangers poden exercir la seva professió a Andorra sempre que hi hagi reciprocitat per als professionals liberals andorrans. A més, pel que fa a les inversions en immobles, s'eliminen les restriccions establertes en dos pisos per persona

física estrangera i se suprimeix la vinculació necessària a l'activitat empresarial per a les societats andorranes amb majoria de capital estranger.

No obstant tot l'esmentat, aquesta liberalització de les inversions no es fa sense tenir en compte una sèrie de salvaguardes per preservar els interessos que l'Estat considera estratègics. La llei fa reserva expressa de determinades matèries que convé protegir, tant per evitar les inversions de països considerats no cooperatius en matèria de blanqueig de diners com per possibilitar que el Govern denegui, de forma motivada, l'autorització d'inversions amb unes condicions de realització que perjudiquin l'exercici del poder públic, de la sobirania i de la seguretat nacional; de l'ordre públic, del medi ambient o de la salut pública. Conseqüentment, s'estableixen una sèrie de factors objectius per valorar aquestes inversions, com ara el model ocupacional i formatiu, el seu valor, el pla d'expansió o el nivell de compromís amb el Principat, entre d'altres.

En definitiva, l'obertura econòmica és una oportunitat única per a la diversificació econòmica del país. Una oportunitat, tant per als andorrans com per a totes aquelles empreses i professionals estrangers que vulguin expandir la seva activitat a casa nostra, i el camí que té més garanties d'èxit per assegurar una nova fase de creixement i prosperitat a l'economia i a la societat andorranes.

La liberalització de les inversions estrangeres, juntament amb la signatura de convenis de doble imposició, després de la recent aplicació d'una fiscalitat directa sobre les societats i les activitats econòmiques, ha de posicionar l'economia andorrana en situació de competir en igualtat de condicions amb les economies veïnes, i alhora ha de fer que el nostre país esdevingui una destinació atractiva per a nous sectors i empreses. L'atracció de noves activitats econòmiques ens ha de facilitar la dinamització del teixit empresarial andorrà, generar llocs de treball i l'entrada de recursos financers significatius de forma estable i recurrent.

Des de la Cambra tenim clar que l'obertura econòmica és un dels pilars fonamentals de la nova Andorra.

Hem canviat la nostra mentalitat i estem passant de ser una economia tradicionalment tancada i poc receptiva a iniciar el major canvi de les últimes dècades, amb l'obertura de l'economia en tots els sectors.

Crec que hem entès que, en aquest món global, Andorra necessita trobar el seu lloc i posicionar-se. Per això, fa temps que estem fent esforços per completar un marc jurídic, mercantil i fiscal que compleixi cinc requisits bàsics: la simplificació, l'agilització, la seguretat jurídica, la transparència i l'homologació internacional.

De la mateixa manera, i en paral·lel, hem intentat preservar aquells petits avantatges competitius que ens poden fer diferents i més atractius, cercant que la necessària aplicació pràctica de tota aquesta normativa preservi una pressió fiscal baixa i sigui una eina de dinamització real de la nostra economia.

Cap de les reformes que ja s'han dut a terme, com les que puguem posar en marxa en el futur, introduiran, per elles mateixes, un gir copernicà en la nostra capacitat d'atracció d'inversions estrangeres. Aquestes reformes de fons han d'anar acompanyades d'iniciatives de tall més *porterà* com el projecte Actua endegat pel Govern i dirigit a crear clústers sectorials que generin noves rendes de situació –sanitat, *wellness*, TIC, educació, medi ambient, entre d'altres-, i una promoció a l'exterior ben direccionada, cabdals per posicionar el nostre país en el mapa dels inversors internacionals.

En aquest sentit, pensem que són primordials, entre altres, les actuacions següents:

- Com he dit anteriorment, vetllar pel manteniment d'un marc jurídic, mercantil i fiscal que

compleixi els cinc requisits bàsics de simplificació, agilització, seguretat jurídica, transparència i homologació internacional.

En aquest context serà necessari dissenyar nous marcs regulatoris per facilitar la implantació de noves activitats en diferents sectors com el tecnològic, ciències de la vida, mèdic, de capital-risc, etc., amb la perspectiva de millorar la competitivitat del país.

La creació i el desenvolupament d'un clúster requereix la implementació d'un marc legal i administratiu amb la finalitat de promoure el sector d'activitat concret i donar suport a les seves iniciatives.

- Vetllar per l'existència d'un conjunt de mesures fiscals que portin a l'aparició d'avantatges competitius a escala internacional, amb vista a elaborar l'atractivitat d'Andorra tant per a empresaris individuals com per a societats.

En aquest context, serà necessari vetllar per un estricte seguiment de l'actualitat fiscal internacional (jurisprudència, canvis en d'estratègies polítiques dels estats...) i un seguiment eficaç dels acords fiscals internacionals.

- Crear avantatges i bastir tot un entorn en temes relacionats amb les infraestructures, l'educació, les energies, la qualitat de vida, etc., necessaris per atreure l'establiment de seus socials de grans grups i investigadors d'alt nivell internacional. Una bona estratègia en aquest sentit portarà beneficis sobre altres sectors econòmics (comerç, immobiliari, serveis personals...) i sobre els ingressos fiscals de l'Estat.

- Promoció del país i comunicació: el Govern, amb el suport de la Cambra, les organitzacions empresarials, les empreses i els professionals, s'ha de dotar d'una estratègia de comunicació global de país que elimini certs clixés i presenti l'obertura econòmica amb una imatge sòlida i atractiva d'Andorra, que posi en valor totes les facetes del país de manera coherent. La profunditat i complexitat dels reptes que tenim davant exigeix una major complicitat, sintonia i cooperació entre tots els operadors públics i privats.

L'Agència per al Desenvolupament i la Inversió (ADI) o qualsevol altre organisme governamental haurà d'assumir un rol nacional important de promoció i comunicació a l'exterior.

En aquest sentit, també caldrà reforçar de manera òptima el rol de les ambaixades d'Andorra a l'exterior, amb vista a intensificar la promoció dels interessos econòmics d'Andorra.

- L'ADI haurà d'assumir, també, un rol més gran en la facilitació de tots els processos a l'inversor internacional, des dels estrictament jurídics i mercantils fins als de caràcter logístic i de contractació, així com del suport a l'expansió internacional de les empreses andorranes.

- Hem d'invertir en coneixement i no avançar a les palpentes: el país s'ha de dotar d'instruments de suport per valorar les causes que impulsen o alenteixen la inversió, mitjançant l'establiment d'una sèrie d'indicadors qualitius i quantitius que mesurin de manera continuada la competitivitat, amb l'objectiu de donar suport a la presa de decisions estratègiques i d'informar els possibles inversors sobre la competitivitat de la nostra economia. S'hauran d'elaborar indicadors a curt termini per reaccionar amb rapidesa als canvis en l'evolució econòmica cíclica internacional, mentre s'estudien indicadors més centrats en elements estructurals de llarg termini. Els resultats s'hauran de comparar amb els índexs internacionals de referència que mesuren aspectes relacionats amb la competitivitat i/o l'atractiviu de les diferents economies mundials –*Doing Business, global competitiveness index-World Economic Forum...*– tenint en compte que la competència per atreure inversions estrangeres augmenta cada any, tant en intensitat com en nombre de països competidors.

- Modernitzar, agilitzar i flexibilitzar el Servei d'Ocupació: la qualitat de la mà d'obra constitueix la

primera riquesa d'un país. Tanmateix, el Principat no disposa de mà d'obra qualificada suficient i, per tant caldrà agilitzar la tramitació dels permisos d'immigració si volem diversificar l'economia i atreure empreses en sectors d'activitat capdavanters. Al mateix temps, els sistemes d'educació, de formació i d'ensenyament superior hauran d'adaptar-se constantment a les noves tendències socioeconòmiques i tecnològiques, per augmentar l'eficiència i els retorns en termes de qualitat i disponibilitat de capital humà.

-Tribunals d'arbitratge: molts operadors internacionals desitgen sotmetre els seus litigis a sistemes arbitralis o de justícia privada, d'una banda perquè el sistema arbitral és un mitjà més ràpid i eficient que la justícia ordinària per resoldre els conflictes i, de l'altra, perquè permet dirimir les controvèrsies sense que això afecti l'activitat comercial de cadascuna de les parts. Finalment, molts grups internacionals prefereixen sotmetre's a un òrgan neutral i no vinculat als òrgans judicials del país. Per tot això, cal que el nostre país desenvolupi una legislació que permeti la creació de tribunals arbitralis que dirimeixin controvèrsies internacionals, i que, a l'ensem, siguin un mitjà efectiu per descongestionar la nostra justícia ordinària.

D'acord amb la funció de promoció de l'activitat econòmica de la Cambra, estem treballant per contribuir efectivament a aquest procés d'obertura econòmica. Així, hem actualitzat l'*Andorra bàsica*, un document que serveix perquè les empreses i els professionals estrangers descobreixin Andorra i el nostre fet diferencial. Descriu el marc jurídic, econòmic i social essencial per avaluar la implantació i el desenvolupament de noves activitats al país. L'hem editat per primer cop en quatre llengües, català, castellà, francès i anglès.

Hem organitzat, també, una primera presentació a Barcelona de les perspectives d'inversió empresarial al Principat d'Andorra, juntament amb la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació d'aquesta ciutat i que ha aplegat més de cent empresaris i professionals catalans. El proper octubre realitzarem una presentació conjunta amb el Govern davant l'assemblea general de l'Associació de Cambres de Comerç Iberoamericanes (AICO), seguida, els propers mesos, d'altres presentacions a França i Espanya, com a països amb els quals Andorra té els fluxos d'activitat més importants. Finalment, juntament amb el Govern i els empresaris, estudiarem quins són els fòrums internacionals més adients i quins són els països europeus o regions del món amb una expansió econòmica més significativa per presentar el nostre procés d'obertura.

Fins aquí he presentat, a grans trets, quins són els pilars fonamentals de l'obertura econòmica a la inversió estrangera; ara voldria acabar amb un missatge d'optimisme: personalment, crec que Andorra disposa de les condicions i els recursos per afrontar els reptes derivats de la crisi econòmica global en què ens trobem immersos. L'obertura de l'economia al capital estranger i la internacionalització de les nostres empreses seran dos factors importants per a la recuperació que tots desitgem. L'obertura al capital estranger, el nou marc jurídic i fiscal, i els paràmetres de confiança i de rendibilitat de ben segur ho avalen, i contribuiran de manera important al canvi de model cap a una economia més diversificada, i una societat més sostenible a mitjà i llarg termini. En aquest afany, la Cambra contribuirà a diagnosticar, investigar les millors pràctiques i noves tendències, promoure l'activitat econòmica, així com a impulsar polítiques i formular recomanacions.

Marc Pantebre i Palmitjavila,
president de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra